

DRUŠTVENE ZNANOSTI U OBRAZOVANJU GRAĐEVINSKIH INŽENJERA GRAĐEVINAR 56 (2004) 11 (689-692) (2)

Dr. sc. Stjepan Haladin

U «Građevinaru», 57 (2005) 1, u rubrici «Reagiranja» objavljen je osvrt Borislava Frankovića na članak: S. Haladin - M. Antić, *Društvene znanosti u obrazovanju građevinskih inženjera*, objavljen u «Građevinaru». 56 (2004) 11. Molim vas da u narednom broju vašeg časopisa objavite moj odgovor na spomenuti osvrt.

Napis gospodina Borislava Frankovića, dipl. ing. građ. ne dopire do akademske razine, a u osnovi se radi o besmislenom «sporu» inženjersko-tehničkih stručnjaka i društvenjaka, koji se očituje u banalnim tvrdnjama: društvenjaci se bave apstrakcijama, ideologijom (vjeronauk!) i sličnim nekorisnim stvarima, a inženjeri-tehničari se bave onim što je konkretno, praktično i realno. U tim «obračuni-ima» nerijetko susrećemo elementarnu logičku insuficijenciju, osobito kod kritičara tipa Borislava Frankovića, kojima je «uskraćen uvid» u temelje logičkog (=pravilnog) mišljenja, pa posve amaterski izvode ubitačno nespretnu sofisteriju i apriorne sofizme. Zbog svega toga na napis inženjera Borislava Frankovića ne bi trebalo uopće reagirati, kad ne bi bio upućen ad personam s izrazito uvredljivom i diskvalificirajućom namjerom. U slobodnom žargonu mogli bismo ga rezimirati ovako: šta se ovi bedaci, «...opsjednuti nestvarnim pristupima u uskim politološkim i sličnim krugovima...», upuštaju u pitanja obrazovanja inženjera, kad o tome nemaju pojma. Ovakve pljuske i uvrede nisu svojstvene samo nama. Evo kako je to izveo na pr. senegalski političar Pier Kaoffa napadajući svog neistomišljenika: »On je prljavi skakavac iz kanalizacije koji trbuhozbori otrovne žabokrečinate ubibože splaçine,

glasom koji je gori od šuštanja starog slona kad pušta vjetar» (iz Dakarskog lista « Le soleil»). Napis gospodina Frankovića je u odnosu na citirani tekst «mila majka».

No, da se vratimo na samu stvar. Gospodin Borislav zamjera autorima dva glavna nedostatka: 1. «...nesustavni pristup...i uvođenje barem triju «društvenih predmeta»... na građevinske fakultete u Hrvatskoj » (sve to u nastavku skraćeno naziva «Prijedlog»), i 2. nedostatak argumentacije za tvrdnje koje se iznose u tekstu, koji «...vrvi nejasnim i nedefiniranim pojmovima i izrazima te nedokazanim i nedokazivim tvrdnjama». Gospodine Borislave, ovo je svakako «pucanj u prazno», jer uopće nije riječ ni o kakvom prijedlogu uvođenja društvenih predmeta, budući da su predmeti općekulturnog obrazovanja odavno postojali ne samo na građevinskim fakultetima, nego i u svim drugim oblicima obrazovanja građevinaru, tako da su ih studirali i inženjeri iz 1923. i ranijih godina, jer njihovu široku kulturu nedvojbeno dokazuju njihova djela. U tekstu koji kritizirate radi se samo o niza-nju argumenata kojima se ukazuje na to da su takvi predmeti korisni i potrebni. Kako je sadržaj teksta uglavnom iznošenje argumenata, Vaš prigovor da « tekst vrvi nedokazanim i nedokazivim tvrdnjama » nema smisla, jer tražite «argumentiranje argumenata», što zvuči otprilike kao zahtjev da se «podrvni drvo». No za svaki slučaj, evo, na pr. ja sam kao redovni profesor na Građevinskom fakultetu u Zagrebu predavao Sociologiju rada i Sociologiju organizacije skoro 25 godina i nitko, ni od profesora ni od studenata nije to smatrao suvišnim.

Nasuprot tome, Vi doista ni za jednu od Vaših tvrdnji ne navodite ama baš nikakve argumente (osim, možda, usključnika !). Evo, na pr., sasvim je neshvatljivo odakle Vam hrabrost i čime dokazujete «...da sposobnost procjenjivanja društvenih posljedica zamisli (!) neke osobe nije uopće signifikantno povezana sa stupnjem njegove školovanosti...», što je notorna besmislica.

Kako se usuđujete tvrditi da ne postoji korelacija između nečijeg obrazovno- kulturnog nivoa i njegovih postupaka? Volio bih znati kako biste to dokazali. Ili, kako Vam pada na pamet pomisao (naravno, ni ne spominjući nikakve argumente) da je » ... bespredmetna tvrdnja da postoji veza između kulturne naobrazbe i socijalno neprihvatljivih projekata ...na pr. tehnički ispravno izvedenih betonskih objekata na hrvatskoj obali, koji su često estetska rugla «. Savjetujem Vam da se lagano prošećete zagrebačkim trgovinama, Trogirom, ili dubrovačkim Stradunom, koje su gradili graditelji široke kulture i obrazovanja, pa onda svratite na pr. u Trnsko, ili na otok Vir gdje ćete naići na proizvode tehnokratsko-birokratsko-komercijalnih struktura, i pokušajte tada nešto zaključiti...

Ako takve stvari doista nemaju nikakve «veze s mozgom», onda nije isključeno da smatrate kako bi bilo normalno da se, na pr. manipuliranje atomskim bombama, povjeri onim tehničkim stručnjacima koji ih zna-đu lansirati, pa neka pucaju kako im se sviđa, recimo, u slavu nečijeg rođendana, ili kad se napiju viskija. Nikakva kultura ni pitanje smislenosti nema s tim veze. Možda se objaš-

njenje ovako čudnih stanovišta nalazi barem jednim dijelom u Vašoj izričitoj tvrdnji da «...u hrvatskom jeziku ne postoji pridjev «obrazovan» (pa onda Vi to vjerojatno i niste), ...već «naobražen» odnosno «školovan»... ». Ako je to tako, onda mi doista nije poznato kakvim to jezikom govorite, jer bi trebali znati da mi imamo čak i «Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa». U našem jeziku biti obraz-ovan znači poprimiti neki obraz, obličje, zauzeti stav, ili u širem značenju, biti formirana ličnost, prosvijećen i kulturni, za razliku od onoga tko nije obrazovan, dakle nema obraza, pa je bez-obrazan, nekulturni, nema svog stava i sl. Složenice: na-obražen, iz-obražen ili u-obražen u našem jeziku imaju neko drugo značenje.

Začuđuje inženjerova ironija, kako ono što je primjereno američkom školstvu nije primjereno i nama, što bi trebala biti (kako sam kaže) parafraza latinske sentencije: Quod licet Iovi, non licet bovi. Možda Vas može pokolebati u Vašoj tvrdokornosti nekoliko podataka iz Europe, kad Vas ne zadovoljavaju podaci o najpoznatijem tehnološkom institutu na svijetu, čuvenom M.I.T-u, koji u svom programu ima oko 12% predmeta društvenih nauka. Tako na pr. Technische Hochschule u Darmstadtu u svom programu ima: sociologiju, politologiju, psihologiju, etiku itd., iako se radi o eminentno tehničkom studiju; u Saint Gallenu (Švicarska) tehnička veleučilišta imaju u svom programu: inženjersku etiku, sociologiju, psihologiju, ekologiju itd.; francuska tehnička sveučilišta (Écoles Normales Supérieures) odvajkada imaju zastupljenu: sociologiju rada, politologiju, psihologiju, etiku,

ekonomiju i sl. I da ne nabrajam više. Svuda je zastupljenost društvenog obrazovanja (ako baš hoćete «izobrazbe» ili «školovanja») više od 10%, dok je na Građevinskom fakultetu u Zagrebu ta zastupljenost manja od 1%. I još Vam nije pravo.

O ostalim objeacijama inženjera Borislava nije moguće ozbiljno raspravljati, jer i sam iskreno priznaje da mu neke činjenice naprosto nisu poznate, pa o njima govori sasvim proizvoljno i nesuvislo. Tako mu nije poznato odakle dolazi i što znači izraz «tehnološki determinizam ili fundamentalizam», nije upoznat ni s razlikovanjem između «čovjeka znanja» i «čovjeka prakse» Eltona Mayo, pa mu to nalikuje na razlikovanje dobrog i lošeg čovjeka (!), itd.

Napokon, preostaje još jedno nezaobilazno pitanje: zbog čega se uopće gospodin Franković tako žestoko okomio na društveno obrazovanje građevinarstva, kao i na one koji se time profesionalno bave, i u tome postižu rezultate koje im nitko ne osporava? Da li se radi o osobnom animozitetu, lošem iskustvu, ili nekoj vrsti profesionalne isključivosti koja ide tako daleko da pristup građevinarstvu ne dozvoljava nikome osim građevinarima. Iako bi to zaista bio anakronizam, nasuprot usmjerenosti suvremene znanosti prema multidisciplinarnosti, čini se da je jedino u tom kontekstu moguće donekle shvatiti inženjerove «logičke»(!) zaključke, da za sociološko i ekonomsko obrazovanje građevinarstva nisu mjerdavni ni sociolozi, ni ekonomisti, već samo- građevinari.

Ovakav zaključak predstavlja školski primjer obmanjivanja i izvrtanja istine, tj. kad se neistina namjerno

želi prikazati istinom (i obrnuto), što se u logici naziva sofizam. U takvoj strukturi mišljenja bilo bi sasvim normalno donositi i ovakve »logičke« zaključke: ako su građevinari mjerdavni za «...sadržaj nastavnih programa sociologije i ekonomije...», onda su sociolozi i ekonomisti mjerdavni za sadržaje programa građevinarstva, recimo, za masivne mostove, tunele i sl.? Evo, do kakvih paradoksalnih zaključaka dovodi sofisticirana profesionalna isključivost i netolerantnost.

Zato inženjeru Borislavu ne treba osporavati ni njegovo shvaćanje pojma «projekt», koji, »...zamjenom tuđica hrvatskim riječima...znači zamisao...», kako on izričito tvrdi. Poznato je, doduše, da ta «tuđica» izvorno potječe od latinskog glagola proicere-proiectum, a u slobodnom prijevodu znači «nabaciti na ravninu, na papir», narisati, slično kao odsjaj ili projekcija nekog predmeta. Također je poznato da se dugo i mukotrpno izrađuju idejni, glavni, izvedbeni i sl. projekti, odnosno projektne dokumentacije, i da to stoji mnogo novaca, a nije riječ samo o nekoj zamisli u glavi. No, budući da je to pitanje inženjerske struke, neka inženjer Franković o tome mjerdavno odlučuje i misli što ga je volja, ali neka i sam snosi odgovornost za svoju profesionalnu stručnost i autoritet.

Da li će i u kojoj mjeri ovaj napis utjecati na promjenu načina mišljenja i zaključivanja inženjera Borislava Frankovića, nije moguće predvidjeti. Međutim, bilo kako mu drago, valja poštivati pravilo da se na javno izgovorenu riječ treba javno odgovoriti.